

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 6.12.2007
KOM(2007) 773 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Liikuvus aitab luua rohkem ja paremaid töökohti: Euroopa tööalase liikuvuse
tegevuskava (2007–2010)**

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Liikuvus aitab luua rohkem ja paremaid töökohti: Euroopa tööalase liikuvuse tegevuskava (2007–2010)

1. ÜLDINE POLIITILINE TAUST

Euroopas, kus puuduvad riikidevahelised piirid ja tuleb konkureerida üleilmastuva majandusega, kus ühiskonna vananemisest ja tööturu pidevast arenemisest tingituna nõudmised muutuvad, on vaja üha aktiivsemat tööalast liikuvust. Töötajate liikuvus on ühtse turu tõhusa toimimise põhitegur ja sellel on oluline tähtsus, et pakkuda võimalusi, kuidas rohkem inimesi leiaksid parema töökohta – nagu kõlab Lissaboni strateegia üks põhieesmärke¹. ELi laienemine 2004. ja 2007. aastal suurendas nii töötajate võimalusi tööd leida kui ka tööandjate võimalusi töötajaid leida. Enamik EL 15 liikmesriike on peatanud või lihtsustanud piiranguid, mida nad 2004. aastal ühinenud kaheksa uue liikmesriigi kodanike suhtes kohaldasid, luues sellega tohutu tööjõupotentsiaali vananemise ja globaliseerumisega toimetulekuks.

Töötajad peavad rohkem liikuma ühelt töökohalt teise ning piirkonniti ja liikmesriigiti. Töötajaid tuleb selleks koolitada ning võimaldada neil sageli töökohti vahetada ja karjääriredelil liikuda. See on põhieesmärk, mis on sätestatud ühiselt kokkulepitud paindlikkuse ja turvalisuse põhimõtetes². Tegemist on käsitlemisega, mis võimaldab inimestel järjest suuremate majanduslike muutuste ajastul töökohtade vahetusega edukamalt toime tulla.

Siiski on töötajate liikuvuse valdkonnas säilinud mitmed tõkked. Lisaks sellele, et ei olda kindel, milliseid eeliseid pakub liikuv olemine, on inimestel liikuvusega seoses palju probleeme. Need võivad tuleneda õiguslikest või haldusalastest piirangutest, elamiskuludest ja abikaasade või partnerite töö leidmise võimalustest, pensioniõiguste ülekandevõimalustest, keelebarjäärist või kutsekvalifikatsioonide tunnustamisest teistes liikmesriikides.

2. 2002. AASTAL KOOSTATUD TEGEVUSKAVA JA EUROOPA TÖÖTAJATE LIKUVUSE AASTA (2006) ÕPPETUNNID

Käesolev teatis on taas kord oluline samm liikuvuse edendamise algatuste pikas reas. Tuginedes tegevusele, mis algatati 2001. aasta veebruaris komisjoni teatisega, mis käsitles uusi tööturges, ning märtsis 2001 Stockholmis peetud Euroopa Ülemkogu järeldustele ja kõrgetasemelises oskuste ja liikuvuse töörühmas arutatule, võttis komisjon 2002. aasta veebruaris vastu oskuste ja liikuvuse tegevuskava⁴. Selle tegevuskava lõpparuandes, mis võeti

1 Vt majanduskasvu suurendamise ja töökohtade loomise ühtsed suunised (2005-2008); 20. suunis.

2 Paindlikkuse ja turvalisuse ühiste põhimõtete poole: rohkem paremaid töökohti paindlikkuse ja turvalisuse kaudu. KOM(2007) 359, 27.6.2007.

3 New European Labour Markets, Open to All, with Access for All – KOM(2001) 116, 28.2.2001.

4 Commission's Action Plan for Skills and Mobility – KOM(2002) 72, 13.2.2002.

vastu 25. jaanuaril 2007,⁵ käsitleti tegevuskava rakendamise käigus saadud kogemusi ja esitleti järeelmeetmete kolme peamist valdkonda:

- viia haridus- ja koolitussüsteemid vastavusse tööturu vajadustega ning valmistada keeleõpet süvendades inimesi ette liikuvuseks,
- kõrvaldada õiguslikud ja haldusalsed tõkked ja edendada kutsekvalifikatsioonide piiriülest tunnustamist,
- luua EURESe vabade töökohtade võrgustikul põhinev ühtne tööalase liikuvuse teabeportaal.

2002. aastal vastuvõetud tegevuskavas tehti ka ettepanek määrata 2006. aasta Euroopa töötajate liikuvuse aastaks. Selle Euroopa aasta jooksul alustatud arutelu, mida toetasid omalt poolt majandusuuringud,⁶ näitas selgelt, kui palju on praegu ELi siseses liikuvuses piiranguid ja milline on nende mõju. Rõhutati ka vajadust, pakkuda liikuvust soodustavat keskkonda, mis aitaks muuta liikuvuse inimeste teenistuskäigu juurde kuuluvaks igapäevaseks nähtuseks.

Tuginedes õpitule ning tööalase liikuvuse ja muude käimasolevate poliitiliste arutelude (paindlikkus ja turvalisus, elukestev õpe, keeleline mitmekesisus ja demograafilised muutused) vahelisele tihedale seosele, esitab komisjon käesolevas teatises **tööalase liikuvuse tegevuskava aastateks 2007–2010**. Selle tegevuskava eesmärgid on:

- parandada kehtivaid tööalast liikuvust käsitlevaid õigusakte ja haldustavasid;
- tagada liikuvuse poliitiline toetamine kõikide tasandite ametivõimude poolt;
- tugevdada EURESi süsteemi kui kesksel vahendil töötajate ja nende perekondade liikuvuse hõlbustamisel;
- suurendada üldsuse teadmisi liikuvuse võimalustest ja eelistest.

3. INIMESTE LIKUVUSVALMIDUSE SUURENDAMINE

Töötajate liikuvus ELis on jäänud suhteliselt madalale tasemele, samas oleks vaja parandada liikuvusvoogusid või ka liikuvust motiveerivaid tegureid käsitlevat statistikat. 27 liikmesriigi tööealisest elanikkonnast elab ja töötab praegu mõnes teises liikmesriigis umbes 2 %. Näiteks ELis resideeruvate kolmandate riikide kodanike osakaal on sellega võrrelduna peaaegu kaks korda suurem. Viimastel aastatel on siiski olnud märgata järkjärgulist **liikuvuse suurenemist**. EL 15 puhul on liikuvate töötajate arv, mis 2000. aastal oli ligikaudu 470 000, suurenenud 2005. aastaks 610 000-ni (Euroopa tööjõuvaatlus)⁷. Kuigi riiklikud näitajad seda sageli ei kajasta, võib hooajatööliste ja piirialade töötajate arv (sh noorte inimeste suvise

5 Lõpparuanne komisjoni oskuste ja liikuvuse tegevuskava rakendamise kohta KOM(2002) 72 (lõplik) - KOM(2007) 24, 25.1.2007.

6 OECD Economic Survey 2007 – European Union, Chapter 8: "Removing obstacles to geographical labour mobility".

7 Uute liikmesriikide liitumise mõju käsitletakse ka komisjoni teatises „Aruanne 2003. aasta ühinemislepingus sätestatud üleminekukorra toimimise kohta (ajavahemik 1. mai 2004 – 30. aprill 2006)”, KOM(2006) 48, 8.2.2006.

töötamise osa) olla märkimisväärne ja suurendada tulevikus ELi võõrtöötajate⁸ üldist osakaalu.

Hiljuti uuriti **eurooplaste suhtumist liikuvusse** ja see näitas, et inimesed mõistavad töötajate liikuvuse olulisust. 2006. aasta Eurobaromeetri uuringu kohaselt ütles 57 % uuringus osalejatest, et piirkondade ja riikide vaheline liikuvus mõjub positiivselt Euroopa integratsioonile, 46 % arvas, et liikuvus on kasulik tööturule ja üksikisikutele ning 40 % leidis, et see on hea majandusele. Lisaks ütles 5,5 % EL 10 kodanikest, et nad võivad tõenäoliselt liikuda järgmise viia aasta jooksul tööle mõnda teise liikmesriiki. Kavatsus tulevikus Euroopa piires tööga seoses liikuda on kõigis liikmesriikides suurenenud, kuid erineval määral⁹.

Statistika näitab ka **uusi suundi liikuvuse mudelite** alal. Üha rohkem noori ja kõrgelt kvalifitseeritud töötajaid on seotud nn mitmekordse liikuvusega – s.o töölase liikuvuse lühikeste perioodidega vastavalt oma elukutse vajadustele – see on suund, mis näitab, et liikuvus on üha enam seotud karjääri võimaluste ja elukestva õppega. Eurobaromeetri uuring näitab, et enamik noortest töötajatest (üle 70 %) on praegu arvestanud sellega, et nende teenistuskäik nõuab teatud vormis liikuvust.

Hoolimata töötajate liikuvuse madalatest näitajatest, on järjest enam põhjust väita, et kodanikud on rohkem valmis liikuma kui varem. Seega on kujunenud soodus olukord, et toetuda varasematele kogemustele ja asuda aktiivsemalt võitlema liikuvusealaste tõkete vastu. Senised kogemused on selgelt näidanud, et **geograafilise liikuvuse piirangutel** on negatiivne mõju nii üleeuroopalisel, riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil. Lisaks sotsiaalkindlustusega seotud õiguslikele ja haldusalastele tõketele mõjuvad liikuvusele pärssivalt ka sellised praktilised asjaolud nagu elukohavahetus, keeleoskus ja abikaasade või partnerite töö saamise võimalus. Üksikisik peab liikuvusele lõivu maksma ka muul viisil, nt jäetakse liikuvusega seonduvad kogemused arvestamata kutsealase karjääri perspektiivis, eelkõige VKEdel puhul. Need tõkked on seotud asjaoludega, millega tuleb võidelda erinevatel tasanditel, nii kohalikul, piirkondlikul, riiklikul kui ka ELi tasandil. Käesolevas tegevuskavas esitatakse konkreetsed meetmed, et aidata kaasa piirangute kõrvaldamisele üleeuroopalisel tasandil ja julgustada asjaomaseid asutusi kõrvaldama riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi piiranguid.

4. PROBLEEMIDEGA SILMITSI: EUROOPA TÖÖALASE LIKUVUSE TEGEVUSKAVA (2007–2010)

Lissaboni strateegias ja Euroopa tööhõivestrategias on rõhutatud geograafilise ja töökohalt töökohale liikumise olulisust tööhõive suurendamisel ning Euroopa tööjõu töölase konkurents- ja kohanemisvõime arendamisel kiiresti muutuvate tööturgude tingimustes. Käesolevas teatistes esitatakse nelja teemat käsitlev tegevuskava, mille eesmärk on tagada, et

⁸ Töötajad, kes ületavad piiri ELi ja euroopa Majanduspiirkonna siseselt.

⁹ Vt "Long-distance mobility in Europe: Getting the balance right", European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (2006) (<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/36/en/1/ef0636en.pdf>).

komisjon rakendab selles valdkonnas saadud kogemusi. Kavandatud meetmed on täienduseks teistele olulistele ühenduse tasandi õigusaktidele ja algatustele¹⁰.

4.1. Kehtivate õigusaktide ja haldustavade parandamine

ELi sisese töötajate liikuvuse edendamise oluliseks vahendiks on ühenduse õigusaktid, mis käsitlevad sotsiaalkindlustusskeemide koordineerimist (praegu määrus (EMÜ) nr 1408/71¹¹ ja selle rakendusmäärus (EMÜ) nr 574/72¹²). Need eeskirjad on koostatud selleks, et ELi võõrtöötajad, kes kasutavad oma vaba liikumise õigusi, ei kaotaks sotsiaalkindlustuskaitset.

Need määrused on osutunud selle eesmärgi saavutamisel tõhusaks. Siiski võivad liikuvuse uued vormid (lühikesed ajavahemikud, muutuvad staatused, mitmekordne liikuvus) muuta kõnealuste määruste kohaldamise keeruliseks. Näiteks võib liikuv töötaja, kes töötab sageli lühiajalise lepingu alusel erinevates liikmesriikides, kokku puutuda paljude erinevate sotsiaalkindlustusskeemidega¹³. Seepärast on aeg otsustada, kas on vaja töötada välja uusi vahendeid, mis oleksid liikuvate töötajate ja nende tööandjate vajadustega paremini kooskõlas. Neid vahendeid tuleb pidada ka võimalusi, juurdepääsu ja solidaarsuse edendamist käsitleva tegevuskava¹⁴ oluliseks osaks.

Komisjon kaalub, kas on vaja **kohandada** sotsiaalkaitse koordineerimist käsitlevaid **ühenduse õigusakte** ja nende alusel välja töötatud haldustavasid. Võimalike kehtivatest õigusaktidest tulenevate probleemide läbivaatamise¹⁵ ja huvirühmadega konsulteerimise¹⁶ järel korraldatakse 2008. aasta alguses süstemaatiline uuring uute liikuvuse mudelite ulatuse ja omaduste kohta. Konsultatsioonitulemuste põhjal otsustab komisjon 2009. aasta teisel poolel, kas on vaja kohandada haldustavasid või koguni eeskirju. Sel eesmärgil korraldatakse ka põhjalik mõju hindamine.

Uuring viiakse läbi võrgustiku TRESS (*Training and Reporting in European Social Security* – sotsiaalkindlustusalane koolitus ja aruandlus) raames; tegemist on komisjoni rahastatava võrgustikuga, mis hõlmab riikide sotsiaalkindlustusvaldkonna eksperte. Komisjon plaanib **TRESS-võrgustiku staatust ja analüütilist suutlikkust suurendada** tehes ettepaneku lisada määrusesse (EÜ) nr 883/2004 asjakohane säte. Võrgustiku tegevus keskenduks siis kolme peamise ülesande täitmisele:

¹⁰ Nt direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta, mis tuleb rakendada 20.10.2007; ühtse turu läbivaatamine; direktiivi 2006/123/EÜ (teenuste kohta siseturul) rakendamine enne 2009. aasta lõppu; e-valitsuse tegevuskava KOM (2006) 173 (IT kasutamine valitsuse pakutavate teenuste ajakohastamiseks ja riikidevahelise suhtluse parandamiseks; nõukogu direktiivi 2005/71/EÜ (kolmandate riikide kodanike teadusuuringute eesmärgil riiki lubamise erimenetluse kohta) juba toimuv rakendamine.

¹¹ EÜT L 149, 5.7.1971, viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1992/2006 (ELT L 392, 30.12.2006).

¹² EÜT L 74, 27.3.1972, viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 311/2007, 19.3.2007 (ELT L 82, 23.3.2007).

¹³ Eeldusel, et töötaja ei ole lähetuses, sest sel juhul on ta jätkuvalt kaetud selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemiga, kus asub ta tööandja. Kategooria, mis nõuab omaette käsitlust, hõlmab neid töötajaid, kes töötavad rahvusvahelise maantee- ja õhutranspordi alal.

¹⁴ KOM(2006) 211, 10.5.2006: Kodanikekeskne tegevuskava – Euroopa Liit tulemuslikuks, KOM(2007) 726, 20.11.2007: Võimalused, juurdepääs ja solidaarsus: uus sotsiaalne visioon 21. sajandi Euroopast.

¹⁵ 2007. aasta juunis kõigile huvirühmadele (institutsioonid ja sotsiaalpartnerid) saadetud küsimustike põhjal.

¹⁶ Ka võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjon, sotsiaalkindlustuse nõuandekomitee ja töötajate vaba liikumise nõuandekomitee.

- parandada teatud huvirühmade (riigiteenistujad, juristid, kohtunikud, ametiühingud) teadmisi ühenduse eeskirjade alal;
- avaldada regulaarselt aruandeid sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise kohta liikmesriikides;
- anda eksperdiabi kehtivate eeskirjade ja tavade edasiarendamiseks, et need vastaksid paremini ELi võõrtöötajate muutuvatele vajadustele.

Töötajate otsuseid liikuvuse vallas võib oluliselt mõjutada ka täiendavate pensioniõiguste kaitse. 2005. aastal esitas komisjon direktiivi ettepaneku eesmärgiga vähendada liikuvuse piiranguid täiendavate pensioniõiguste kaasaskantavuse parandamise abil.¹⁷ Pärast nõukogu ja parlamendis direktiivi sisu ja kohaldamisala üle peetud arutelusid esitas komisjon muudetud ettepaneku, mis keskendus töötajate liikuvuse parandamise miinimumnõuetele täiendavate pensioniõiguste omandamise ja säilitamise parandamise kaudu ning sisaldas kohustust vaadata korrapäraselt läbi liikmesriikide tegevus, mis on suunatud täiendavate pensioniõiguste kaasaskantavuse parandamisele¹⁸.

Lisaks intensiivistab komisjon **haldustavade ühtlustamist ja halduskoostööd** riiklike institutsioonide ja asutuste vahel. 2009. aastal, kui peaks algama uue määruse (EÜ) nr 883/2004 kohaldamine,¹⁹ peaks haldusalane teabevahetus sotsiaalkindlustusküsimuste koordineerimisega tegelevate riiklike asutuste vahel toimuma täielikult elektrooniliselt²⁰. See võimaldab on-line arutelusid ja teabevahetust, samuti **elektroonilise Euroopa ravikindlustuskaardi**²¹ juurutamist ja vähendab oluliselt ELi võõrtöötajate sotsiaalkindlustusnõuete töötlemiseks kuluvat aega

Meetmed

Komisjon:

1. *Kontrollib, kas määrust (EÜ) nr 883/2004, selle rakendusmäärust ja sellega seonduvaid haldustavasid on vaja kohandada, et arvesse võtta töötajate liikuvuse mudelite muutumist.*
2. *Teeb ettepaneku lisada määrusesse (EÜ) nr 883/2004 uus säte, millega muudetakse sõltumatute ekspertide võrgustiku TRESS staatus ja analüütiline suutlikkus ametlikuks, et tugevdada sotsiaalkindlustuse koordineerimise valdkonna asjatundlikkust Euroopa tasandil.*
3. *Intensiivistab riiklike haldustavade ja koostöö ühtlustamist, eelkõige elektrooniliste konsulteerimis- ja teabevahetuvõimaluste pakkumise teel ja elektroonilise Euroopa ravikindlustuskaardi kasutuselevõtu kaudu.*
4. *Võtab järeelmeetmeid seoses oma 2005. aastal esitatud ettepanekuga direktiivi kohta,*

¹⁷ Ühenduse Lissaboni programmi rakendamine: ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv täiendavate pensioniõiguste kaasaskantavuse parandamise kohta, KOM(2005) 507, 30.11.2005.

¹⁸ Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv täiendavate pensioniõiguste kaasaskantavuse parandamise kohta töötajate liikuvuse parandamiseks vastuvõetavate miinimumnõuete kohta täiendavate pensioniõiguste omandamise ja säilitamise parandamise teel; KOM(2007) 603, 9.10.2007.

¹⁹ Kõnealune määrus asendab praegu kehtiva määruse (EMÜ) nr 1408/71.

²⁰ Liikmesriigid võivad nõukoguga kokku leppida üleminekumeetmetes.

²¹ Kaardi rakendamine on järkjärguline ja paindlik. Vt KOM(2003) 73, 2.2.2003.

mis käsitleb töötajate liikuvuse parandamise miinimumnõudeid seoses täiendavate pensioniõiguste omandamise ja säilitamise parandamisega, ja selle 2007. aasta muudatusettepanekuga.

4.2. Liikuvuse poliitika toetamine kõikide tasandite ametivõimude poolt

Liikmesriikide oluline roll on näidata, kui kasulik on geograafiline ja töökohalt töökohale liikumine üksikisikutele ja kogu majandusele tervikuna. Selline liikumine on Lissaboni strateegia rakendamise oluline vahend, eelkõige seetõttu, et ta aitab välja töötada paindlikkuse ja turvalisuse põhimõttele tuginevat lähenemist seoses tänapäeva tööturul valitsevate probleemide lahendamisega.

Liikuvust tuleb soodustada riiklike tööhõivestrateegiatega ja elukestva õppe mudelitega, mis muu hulgas arendavad kutseoskusi, keeleoskust ja kultuuridevahelist suhtlusoskust. Liikmesriike innustatakse rakendama Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku ja töötama välja Europassi,²² mis muudab kutsekvalifikatsioonid tööandjatele paremini arusaadavaks ja lihtsustab seega liikuvust. Sotsiaalpartnerite, kohalike ja piirkondlike asutuste, õppe- ja koolituskeskuste ning üldsuse kooskõlastatud tegevus peaks olema suunatud liikuvuse praktiliste piirangute kõrvaldamisele. Seda tegevust tuleks arendada nn võrdsete tingimustega liikuvuse põhimõtte juurutamise teel, võideldes eelkõige deklareerimata töö ja sotsiaalse dumpingu vastu, et tagada olukord, kus töönorme ja õiguslikke nõudeid järgitakse igal pool täies mahus. Selle eesmärgi täitmiseks ja Euroopa aasta 2006 raames tehtud õnnestunud algatuste alusel vaatab komisjon läbi praegu riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil **olemasolevad liikuvuskavad**. Komisjon julgustab liikmesriike võtma neid kavu arvesse ühtekuuluvuspoliitika väljatöötamisel, et soodustada töötamisvõimaluste ja ühiste infrastruktuuride pakkumisel piiriülest koostööd. Komisjon kaalutleb samuti võimalust töötada välja **töötajate liikuvuse soodustamise vahendid**, mis tugineksid olemasolevate Euroopa kavade, nt programmide Leonardo da Vinci ja Marie Curie rakendamisest saadud positiivsetele kogemustele.

Meetmed

Komisjon:

5. *Julgustab liikmesriike lisama riiklikesse tööhõive- ja elukestva õppe strateegiatesse prioriteedina geograafilise ja töökohalt töökohale liikumise.*

6. *Julgustab riikliku ja kohaliku tasandi asutusi ja teisi huvirühmi kõrvaldama säilinud praktilist laadi piiranguid liikuvusele ning edendama nn võrdsete tingimustega liikuvuse põhimõtet, mis seisneb deklareerimata töö ja sotsiaalse dumpingu vastu võitlemises.*

7. *Julgustab liikmesriike vastastikku õppides arvesse võtma häid tavasid, mis on saadud ELi ühtekuuluvuspoliitika raames rahastatavate liikuvusega seotud kavade rakendamise kogemustest; eelkõige käib see Euroopa Sotsiaalfondist rahastatavate kavade kohta. Lisaks inventeerib komisjon olemasolevaid rahalise toetuse skeeme ja kaalub Euroopa liikuvuskavade väljatöötamise võimalust.*

²²

Euroopa kvalifikatsiooniraamistik on vabatahtlik vastavusraamistik. Liikmesriikidel soovitatakse muuta oma kvalifikatsioonid selle alusel võrreldavaks 2010. aastaks, alates 2012. aastast võiksid liikmesriikide kõikidel kvalifikatsioonidel olla nn Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku taseme määratlus (EQF reference).

8. *Toetab Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku rakendamist ja Europassi väljatöötamist ning rakendab asjakohaseid järeelmeetmeid kavandatavate algatuste suhtes, mis käsitlevad kutseõppe ainepunktide ülekandmise süsteemi (ECVET).*

4.3. EURESi tugevdamine

EURES (Euroopa tööturuasutuste süsteem), mis loodi 1993. aastal töötajate vaba liikumise lihtsustamise eesmärgil, on väga oluline vahend tööturu infrastruktuuri tugevdamiseks riiklikul ja ELi tasandil²³. See ühtne süsteem loodi eesmärgiga lihtsustada töötajate ja nende perekonnaliikmete liikuvust ning seega on EURES unikaalne ühenduse teenus, mis ühendab kvalifitseeritud personalivõrgustikku 750 nõustaja näol ja hästitoimivat internetiportaali, kus on välja pakkuda üle miljoni vaba töökoha. Alates aastast 2006 on kõik ELi ja Euroopa Majanduspiirkonna riiklike tööturuasutuste pakutavad vabad töökohad nähtavad EURESi portaali kaudu 25 keeles. EURESe nõustajate võrgustik osutab ELi võõrtöötajatele ja nende perekonnaliikmetele personaalset abi kõigis tööalase liikuvusega seotud küsimustes. EURES teeb koostööd teiste ühenduse teenistustega, sealhulgas teenistustega, kes annavad kodanikele ja ettevõtetele üldist või konkreetset teavet ja aitavad lahendada nende probleeme, nagu näiteks EULisses (sotsiaalkindlustuse kohta), õppimisvõimaluste portaali PLOTEUS, Eurodesk, ERYICA, Europe Direct, Your Europe, Citizens' Signpost Service (kodanike nõuandeteenistus), Europass, riiklikud kvalifikatsioonitunnistuste väljastajad, ERA-MORE, Euroopa teadlaste liikuvuse portaali ja SOLVIT jne. Euroopa tööalase liikuvuse tegevuskava (2007–2010) kolmanda valdkonna raames tahetakse oluliselt laiendada EURESe kaudu pakutavaid teenuseid, püstitades kolm uut eesmärki²⁴:

- suurem strateegiline dimensioon; selleks tuleb suurendada liikuvusvoogude ja tööturu muutuste analüüsi potentsiaali;
- teenuste laiem ulatus ja parem kvaliteet; selleks tuleb ELis liikuvaid töötajaid ning nende pereliikmeid abistada kõigis nende liikumisega seonduvates küsimustes;
- ulatuslikum tegevusvaldkond; selleks tuleb tugevdada EURESi suhteid teiste sarnaste teenuste pakujatega (eelkõige eraettevõtjatega) ja vastavalt seadusliku rände alasele poliitikakavale järkjärgult laiendada oma teenuseid muudest maailma paikadest, eelkõige kandidaatriikidest pärit töötajatele²⁵.

²³ Nõukogu 12. juuli 2005. aasta otsus 2005/600/EÜ liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 205, 6.8.2005).

²⁴ Kõik kavandatud meetmed selles valdkonnas on kooskõlas EURESe suunistega aastateks 2007–2010, mis kiideti heaks 2006. aasta juunis.

²⁵ KOM (2005) 669, 21.12.2005. Immigration Portal for third-country nationals http://ec.europa.eu/justice_home/funding/tenders/2007_S158_196406/specifications_en.pdf

Meetmed

EURES:

9. *Parandab märgatavalt oma portaali ja nõuandeteenistuste kaudu teavitamistegevust võrdse kohtlemise põhimõtete ja Euroopa tööturgudel kehtivate töönormide tutvustamisel.*
10. *Tõhustab oma teenuseid, et vastata erivete töötajate kategooriate vajadustele (nt pikaajaliselt töötud, noored töötajad,²⁶ vanemaealised töötajad, naised, teadustöötajad, füüsilisest isikust ettevõtjad, hooajatöölised). Võrgustik toetab üksikisikuid kogu nende teenistuskäigu planeerimisel, sealhulgas nende tagasipöördumisele järgneval tööturule integreerimisel;*
11. *Suurendab märgatavalt strateegilise teabe kogumist, eelkõige liikuvusvoogude kohta. Tugevdab koostööd teiste võrgustike ja teabepakkujatega ning töötab välja piiriülesed koostööskeemid, sealhulgas uued toimingud ja partnerlused liikmesriikide vahel.*
12. *Laiendab (kui on otstarbekas) oma soodsaid teenuseid kolmandate riikide kodanikele, sealhulgas neile, kellel ei ole veel pikaajalise elaniku staatust. Esimese sammuna teavitatakse ELi tööturule pääsemise eeskirjadest ja protseduuridest ning neil turgudel esinevast nõudlusest konkreetset liiki töötajate järele.*

4.4. Teadlikkuse tõstmine liikuvuse eeliste kohta

ELi töötajatele tõelise liikuvusstrateegia väljatöötamine eeldab kõigi huvirühmade aktiivset tuge. Mõnedel kodanikel ei ole veel piisavalt teadmisi oma õiguste kohta seoses vaba liikumisega ja neid tuleb veenda liikuvuse kasulikkuses nende kutsetegevusele. Käesoleva teatise neljanda küljena rõhutatakse **uuenduslike teadlikkuse tõstmise ja teabevahetuse meetmete ning heade tavade edendamist.**

Meetmed

Komisjon:

13. *Organiseerib Euroopa tööhõivepäevi, et parandada avalikkuse teadlikkust töötajate õiguste ja liikuvuse kasulikkuse vallas, ning tõhustab teabe- ja heade tavade vahetust kõigi huvirühmadega.*
14. *Algatab Euroopa tööalase liikuvuse partnerluse – s.o algatus, millega moodustatakse ELi tööalase liikuvuse arendamisega seotud huvirühmade võrgustik.*
15. *Pakub programmi PROGRESS raames toetust pilootprojektide rahastamiseks, heade tavade vahetuseks, uute arengusuundade tulemuste avaldamiseks ja uuenduslike programmide väljatöötamiseks.*

²⁶ Ettepanek esitati teatises KOM(2007) 498 (5.9.2007) „Noorte hariduses, tööhõives ja ühiskonnas osalemise edendamine”.

5. KOKKUVÕTE

Liikuvus tööturul, kas siis töökohalt töökohale või ühest liikmesriigist või piirkonnast teise, on Lissaboni eesmärkide oluline punkt. Sellel on tähtis osa Euroopa reageerimisel demograafilisele muutusele ja globaliseerumisele. Käesoleva teatise eesmärk on esitada varasemast integreeritum lähenemisviisi töötajate liikuvuse teemale, mis hõlmaks nii tööhõive suurendamist kui ka üksikisikute arengule kaasaaitamist. See peaks olema meeldetuletus, et ELi kodanike üks põhiõigusi on õigus töötamise eesmärgil Euroopa Majanduspiirkonnas vabalt liikuda, ning selle teatisega innustatakse huvirühmi tagama seda, et inimesed teaksid oma õigusi ja et nad saaksid neid õigusi kasutada heades tingimustes.

Et paremini mõista liikuvusega seotud otsuseid ja takistusi, millega inimesed neid otsuseid tehes kokku puutuvad, on oluline, et komisjon parandaks teadmisi liikuvuse kohta muu hulgas andmete kogumise kaudu. Komisjon pöörab suurt tähelepanu tööjõu liikuvusele ka seoses sellega, et täita 2003. ja 2005. aasta ühinemislepingutest tulenevaid kohustusi.

Komisjon kontrollib käesolevas teatises esitatud meetmete täitmist selliste Euroopa, riiklikul ja piirkondlikul tasandil läbiviidavate uuringute ja küsitluste ning Eurobaromeetri uuringute kaudu, mis käsitlevad kodanike suhtumise ja käitumise muutumist seoses tööalase liikuvusega. Käesoleva teatise rakendamise vahearuanne avaldatakse 2009. aastal.